

כיצד מחנכין?

עלון מס' 72

לקראת חודש סיון – וחג מתן תורה

כל הנשמות עמדו ליד הר סיני! תפקידנו לדאוג לכך שימשיכו בדרכם!

אמרתי לו: אני רוצה קודם לשוחח עם הבחור... דיברתי אתו וראיתי שאמנם הוא ביישן, אבל הוא נורמלי לחלוטין. סיכמתי עם המשגיח שישלחו אותו לישיבה שלנו.

לפני שהוא הגיע, עשיתי אסיפה וקראתי לכל הבחורים שלנו ואמרתי להם: רבותי, חז"ל אומרים 'יש קונה עולמו בשעה אחת'. אני נותן לכם עכשיו אפשרות אחת מהשנים, או לקנות עולמכם או להפסיד עולמכם, אין כאן משהו באמצע...

לא סיפרתי להם את הבעיות שהיו לבחור בגייטסהד, אבל עדכנתי אותם שמגיע בחור חדש, ביישן מאוד, וביקשתי שיקרבו אותו ויראו לו פנים שוחקות. "על ידי זה הוא יתעלה בלימוד ותהיה לכם את הזכות של ההתעלות שלו", אמרתי להם.

בכל ישיבה, בדרך כלל, יש בחורים בעלי דעת, וכך הם אכן נהגו, וכשהנ"ל הגיע קירבו אותו בצורה יוצאת דופן, נוצרה שם 'מחלוקת' – כל אחד רצה אותו אצלו בחדר, כזאת קבלת פנים בחיים לא הייתה לו...

הכניסו אותו ועזרו לו להכניס את החפצים לארון שבחדרו. לאחר מכן פרצה מחלוקת חדשה – איפה הוא ישב בחדר האוכל, היו אצלינו בישיבה מקומות קבועים בזמן האוכל, וכל אחד ביקש שישב הבחור החדש לידו.

בקיצור קירבו אותו, ארגנו לו חברותות. בתחילה הוא עוד היה חלש קצת בלימוד, ולכן כל אחד למד אתו רק חצי סדר, כך שבחורים רבים הספיקו ללמוד אתו.

הוא למד כאן כמה שנים בישיבתנו וב"ה מאוד הצליח, עד שהפך להיות בן תורה של ממש. הוא חזר לארץ הולדתו וב"ה הקים בית לתפארה. בכל פעם שאני מגיע לשם, ההורים שלו באים ואומרים לי 'יש כח שהצלתי את הבן שלהם. ב"ה הוא נהיה אברך חשוב היום, לא רק שומר תורה ומצוות אלא קובע עיתים לתורה.



להלן דברים שאמר הרב משה אהרן שטרן זצ"ל, המשגיח של ישיבת קמניץ:

הגמרא במסכת תענית אומרת: "רבא אמר, אם ראית תלמיד שלימודו קשה עליו כברזל", [הוא לומד וזה לא הולך, הוא לא מתקדם ולא עולה, צריך לחשוש-] "בשביל רבו שאינו מסביר לו פנים". לפעמים רבו אשם. הרב צריך לדעת שכל אחד מתלמידיו, הוא בן יחיד שלו! צריך להסביר פנים באופן קבוע ולקבל כל תלמיד עם חיוך רחב!!!!

ידוע שראש ישיבת קמניץ, מרן ר' ברוך בער לייבוביץ' זצ"ל, אם היה מגיע אליו תלמיד עם 'ראש חלש', והיה לפעמים שואל שאלות לא לעניין, היה רבי ברוך בער 'מסביר' לו את מה שהוא שואל, והיה נותן לשאלותיו 'פנים חדשות', עד שהבחור בכלל לא שאל עוד כדי כך כמו שראש הישיבה הסביר. על ידי כך הוא הגביה כל תלמיד, כי התלמיד הרגיש חיזוק נפלא, ועל ידי כך התאמץ ללמוד ביתר שאת.

יש בחורים בעלי כשרונות, וכשהם שומעים חבר שואל שאלה לא לעניין, הם מעלים חיוך של ביטול על פניהם. מעבר לכך שיש כאן פגם חמור במידותיהם, זה גם מונע מהבחור להתקדם. אדרבה, מי שאכפת לו טובת הזולת, צריך לעודד אותו להשמיע את סברותיו ולעזור לו לחדד אותן! בסופו של דבר הוא ישאל לעניין....

אספר מעשה שהיה אצלנו בישיבה. הבחור בעל המעשה כבר לא נמצא כאן, ולכן אני יכול לספר זאת.

לפני שנים רבות, כשהייתי מבקר בגייטסהד, הייתי מתאכסן אצל המשגיח הגאון הצדיק ר' משה שוואב זצ"ל.

פעם כשהתפללתי שם בישיבה, הוא קרא לי לחדרו ואמר: יש כאן בישיבה בחור שהוא לא מצליח. הוא מאוד שקט, אין לו מגע ומשא עם אף אחד, הוא כבר נמצא כאן שנה שלימה, ולא רואים אצלו שום התקדמות! אולי תנסו לבקש ממנו שיבוא ללמוד אצלכם בישיבת קמניץ, אולי ה'שינוי מקום' יעזור לו...

להמשך קיומו של העלון, למי שמכיר בערכו וחשיבותו, מתקבלות תרומות לע"ג, או לשמחות וכדו'



לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

המבחן בחומש

(ע"פ 'טיב המעשיות', הובא בגיליון 'דרישה וחקירה')

שח הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א:

סיפר לי כבוד אדוני אבי מורי ורבי זצ"ל מעשה נפלא, שהיה הוא בעצמו נוכח בו:

בימי בחרותו עלה פעם עם קבוצה נבחרת של בחורים תלמידי חכמים מחבריו אל ביתו של מרן הראב"ד, הגאון הצדיק רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל - מחבר ספר "לפלגות ראובן", ורבה של ירושלים עיר הקודש, כדי להבחן בפניו על כל מסכתות בבא מציעא, גטין, קדושין, גפ"ת [ג'מרא, פ'שט (רש"י), ת'וספות], ישר והפוך.

הבחורים הללו התייצבו למבחן הקשה לאחר שינון וחזרה פעמים רבות. חודשים שלמים לפני המבחן, הדירו שינה מעיניהם עד שהיה תלמודם שגור בפיהם, כהגדרת רבותינו ז"ל (קידושין ל, א) "ושננתם" (דברים ו, ז) שיהיו דברי תורה מחודדים בפיו, שאם ישאל לך אדם דבר, אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד.

ברם, בחור אחד בקבוצה היה מהחלשים בישיבה, ומשום מה נטפל לאותה חבורה נבחרת של עילויים, בעצה מתוחכמת של רבותיו, כדי לרוממו ולעודדו ולתת לו תחושה שאף הוא נמנה עם המצוינים המתייצבים למבחן המיוחד אצל הרב, אף שרמת ידיעותיו בדפים הנלמדים היו 'חלשות ביותר', בלשון המעטה. אמנם חומש עם רש"י ידע הבחור טוב מאוד.

הגאון קיבל על כך עדכון מבעוד מועד מפי ר"מ הישיבה, והיה מוכן לכך שאת בחור פלוני צריך לבחון בצורה שונה.

משנכנסה הקבוצה, קיבלם הרב בסבר פנים יפות, והחל בוחן אותם במסכתות לימודיהם לאורך ולרוחב בשניות ובחריפות, והיה שבע רצון מרמת ידיעותיהם ובקיאותם המופלגת בכל מכמני הסוגיות היטב.

בהגיעו אל אותו בחור, התייחס אליו בטבעיות בדיוק כמו שאר הבחורים, אבל בחכמתו הגדולה המציא עצה על אתר: לבחנו בשאלה קלה, שהציגה כחמורה וקשה.

היה זה במסכת בבא מציעא בפרק המפקיד, בסוגיית הגמרא (לט, א) הדנה בפירוש הפסוק שבפרשת משפטים (שמות כג, יא) "וְהִשְׁבִּיעַתָּ תְּשֻׁמְטָהּ וְנִטְשָׁתָּהּ".

שתי התיבות הללו, "תשמטנה ונטשתה" - פנה הרב בשאלתו לאותו בחור - "הנן נדירות בש"ס. רק שלוש פעמים כתוב

זאת בש"ס (סוכה מד ב, מו"ק ג א, ב"מ לט א), אולי תוכל בחכמתך ובמיטב ידיעתך, לפרש לי אותן?"

הייתה זו לכאורה שאלה קלה, אבל הנימה והצורה בה הציג הרב את השאלה הקשה הזו, על המלים הנדירות בלשון הש"ס - עשו רושם של שאלה עמוקה ורבת חשיבות. הבחור, שהיה נתון כל העת במתח אדיר לנוכח בקיאותם המופלאה של חבריו לספסל הלימודים ותשובותיהם הקולעות, שמח מאד לשמוע את השאלה שנבחרה עבורו, בדיוק פסוק מחומש, שהוא יודע היטב.

פניו אורו. הוא נעמד על מקומו, והסביר היטב את כוונת הכתוב "תשמטנה ונטשתה", כפי שרש"י בחומש מסביר ב' פירושים: "תשמטנה" - מעבודה, "ונטשתה" - מאכילה, אחר זמן הביעור. דבר אחר: "תשמטנה" - מעבודה גמורה כגון חרישה וזריעה, "ונטשתה" - מלזבל ומלקשקש (עכ"ל רש"י בחומש).

כששמע הרב את תשובתו הבהירה, הראה לו פנים שמחות מאד. "זייער גוט" (טוב מאד), אמר בחיבה גלויה ושופעת, "זה מוכיח שיודע אתה מצוין, משום שאלו מלים נדירות מאד, שלא מופיעות הרבה, ואם הוכחת ידיעתך באלו המלים, בוודאי יודע אתה היטב גם את השאר".

כשהסתיים המבחן הארוך וניגשו הבחורים לקבל את תעודותיהם מידי הרב, כתב לו הרב לאותו בחור תעודה יפה ומעודדת, וכך שמח לבו בהרגשה מרוממת ביותר, שהנה יצא מהמבחן הגדול אצל הראב"ד כשוה בין כולם, והוכיח לעצמו שגם הוא הצליח, גם הוא עבר את המבחן, ממש כמו כולם.

מעמד המבחן הגדול הזה נחרט עמוק בלבו, ונסך בו עידוד רב. כבר כמה שנים שהוא מתהלך במין "יאווש" פנימי, רחמנא ליצלן. תדמיתו בעיני עצמו הייתה שלילית וירודה, כמי שאף פעם לא יכול להצליח. בסתרי לבו אפילו תכנן לעזוב את הלימודים בקרוב, ברם, בעקבות אותו מעמד, לאחר שנוכח לדעת שגם הוא יכול ויודע כמו כולם - שינה את תכניותיו, וניגש אל הלימודים ביגיעה יתירה ועמל קשה, מתוך תקווה איתנה להתעלות בלימודיו.

בסופו של דבר, בעקבות החיזוק העצום שקיבל בבית הרב, וסיפוקו מה'תעודה' המפוארת שנתלתה במסגרת הדורה בסלון ביתו - השקיע עצמו כל כולו בתורה הקדושה, עד שברבות הימים גדל להיות בן תורה לתפארת ותלמיד חכם מופלג.

[מתוך ליקוטי שמואל אייזיקוביץ']

אשמח לשמוע רעיונות והצעות ייעול - הכל יתקבל בברכה.

ישראל חיים בלומנטל.

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

נתרם ע"י אחד הקוראים לזיכוי הרבים